

IPOSTAZE, ISPITE . . .

hiar din primele clipe ale revoluției dar și în lunile ce s-au scurs din decembrie pînă acum, i-am putut vedea pe oamenii de teatru pe scena politică a țării, nu o dată în roluri principale. Nesperiindu-se de gloanțe și nici de interpelări, actori și regizori dintre cei mai cunoscuți publicului (unii cunoscuți tocmai cu **acest** prilej, în **această** ipostază) au devenit oaspeți obișnuiți ai emisiunilor politice, părăsind chiar, pentru scurtă vreme, spațiile acordate, în programele televiziunii, culturii.

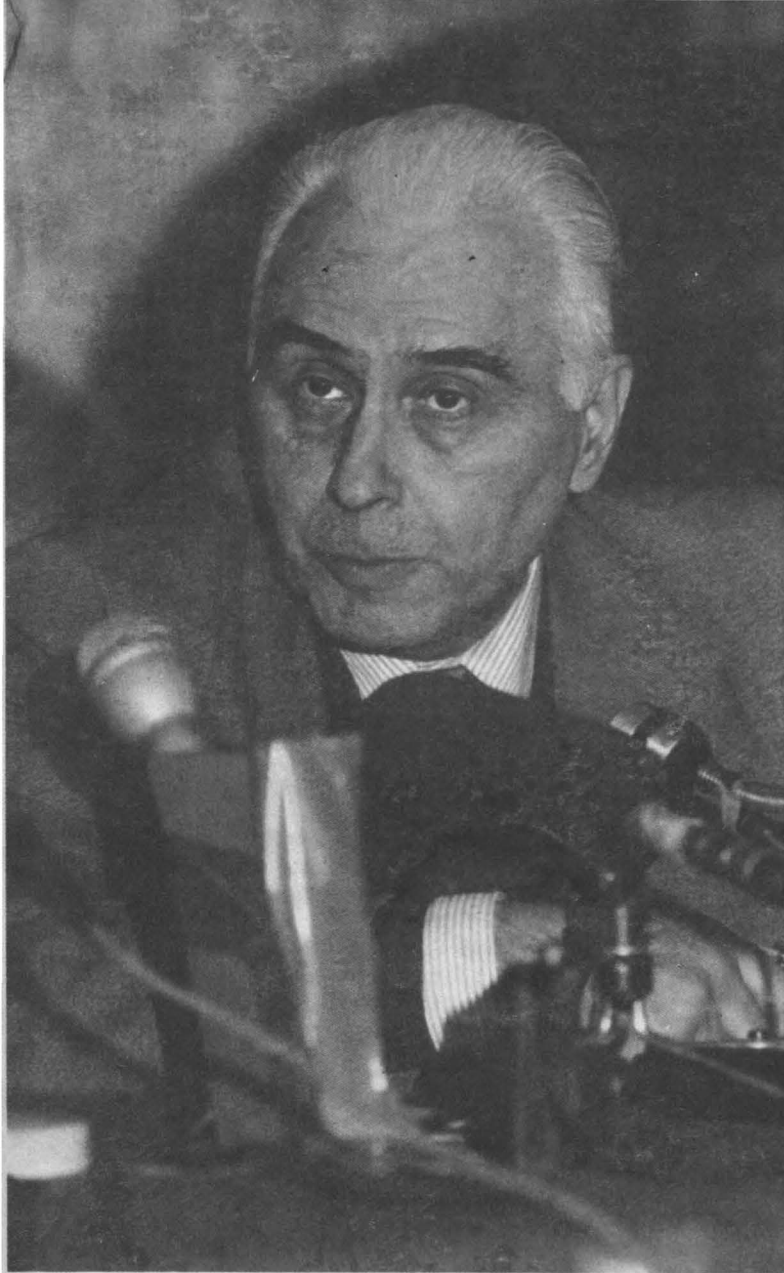
Iată însă că, datorită unei idei a dramaturgului Radu F. Alexandru, oamenii politici "le-au întors vizita" participînd la o emisiune de comentariu cinematografic. Dincolo de conținutul propriu-zis al emisiunii, de opiniile exprimate, era interesant, uneori de-a dreptul pasionant, să urmărești

"apropierea de rol" a interlocutorilor, balansul lor - jumătate prudent, jumătate flatat (dacă jumătățile n-ar avea supărătorul obicei de a fi doar două, ar trebui adăugat: jumătate timid) - între aerul de înalt demnitar ce dă audiențe muritorilor de rînd, de savant atomist ce se destinde jucînd badminton cu nepoții și vanitos-sfioasa rîvnă de a dovedi că lupta politică nu le-a alterat sensibilitatea, că se simt la îndemînă nu numai în aula Parlamentului ci și în fotoliul criticului.

Autorul emisiunii propunea, justificat, o discuție din unghiul de vedere al politicului mai curînd decît al esteticului, dar șarpele ispitei nu se lasă izgonit cu una cu două și interlocutorii nu-i rezistau. Recunoșteam la ei omeneasca dorință de a surprinde "masele largi" (expresie dragă nouă tuturor, menită să opereze o diferențiere față de "masele strîmte") de telespectatori (alegători?); de a surprinde plăcut, desigur, prezentînd "o altă fațetă" a personalității lor, o imagine mai puțin simplificată decît aceea pe care ne-au oferit-o, tot prin intermediul televiziunii, de-a lungul lunilor ce s-au scurs de la Revoluție.

Ne gîndim, de pildă, la Gelu Voican Voiculescu, "omul cu arma" pentru cei mai mulți dintre noi, căruia îi reținusem atitudinea de carlatidă belicoasă de-a dreapta președintelui înainte de a-i reține numele și nu putem să nu constatăm că e mare isпита de a arăta că puloverul de revoluționar sau costumul de senator îmbracă, de fapt, un fin intelectual, și dacă nu ar opera necruțător dictonul "inter arma silent musae"... Participant la realizarea unei emisiuni culturale, Silviu Brucan a preferat să ni se prezinte într-o ipostază amintind omul de presă care a fost, nu omul de acțiune care a fost, este și va fi. Sigur că tonul cu care se emit judecățile de valoare în legătură cu un film se acordă diferit - mai destins, mai puțin poruncitor - față de tonul cu care se emit alt fel de judecăți și invitatul emisiunii lui

Radu F. Alexandru s-a străduit să păstreze "gama" potrivită; așa după cum și Radu Câmpeanu a avut grijă să comenteze o peliculă cu alte cuvinte și mai ales cu altă "încărcătură" decât acelea cu care comentează un raport al guvernului, să zicem.

Cu aceste strădanii, cu aceste prudente acordări de tonalitate începeau emisiunile amintite. Pe parcurs, însă, indiferent cine erau invitații, se petrecea o schimbare nu atât de text cât de subtext, nu atât de limbaj cât de ritm interior, schimbare pe care era deosebit de interesant s-o urmărești (justificînd, de fapt, încadrarea prezentelor însemnări la rubrica "Spectacolul politic, spectacolul teatral").

Oamenii politici refăceau o experiență mai veche a oamenilor de teatru, deși în condițiile de față intenția, caracterul deliberat al "acțiunii" lipseau. Ani la rînd, după cum se știe și după cum azi se și recunoaște, indiferent ce text dramatic era pus în scenă, regizorii și actorii (mulți dintre ei) reușeau să vorbească despre ce îi "frigea", despre ceea ce ne frigea pe toți. Molière, Alecsandri, ca să nu mai vorbim despre Caragiale (care rămîne tulburător, alarmant de actual) vorbeau în spectacolele românești despre dictatură, despre sisteme opresive, ba chiar despre comunism. Și iată că, preluînd (involuntar desigur) experiența oamenilor de teatru în emisiunea la care m-am referit, oamenii politici vorbeau și ei - aproape fără să putem depista momentul în care nu numai tonul dar parcă și subiectul se schimba - tot despre ce-i frige. Filmul în discuție rămînea de fiecare dată doar un punct de plecare, colocviul se anima pe măsură ce se precizau pozițiile. Aceleași pe care le cunoșteam din emisiuni explicit politice și pentru care filmul, "povestea" lui, furniza noi argumente. Ispita detașării de preocupările obișnuite s-a dovedit mai puțin puternică decât ispita de a da o nouă bătălie într-o aceeași, necurmată luptă. Este mai seducător spectacolul politic decât spectacolul teatral? Poate că da. De fapt, întrebarea ar trebui altfel formulată: se poate despărți spectacolul politic de spectacolul teatral? Dacă ne gîndim la cele mai răsunătoare succese - raportate și pe o scenă și pe cealaltă - răspunsul ar fi, incontestabil, nu. Sau, în ceea ce ne privește, nu încă.

CRISTINA DUMITRESCU

P.S. Ciclul de emisiuni la care ne-am referit a încetat să existe după doar cîteva apariții pe post. Deci, la una dintre întrebările formulate în finalul articolului - se poate despărți spectacolul politic de spectacolul teatral? - răspunsul e limpede: în ceea ce privește Televiziunea, politica se poate despărți de orice. De teatru ca și de cinema. Așteptînd ca pe micul ecran politica să se despartă și de politică, urmărîm cu sufletul la gură și cu firească recunoștință piese de teatru și filme a căror acută actualitate e egalată doar de valoarea lor artistică. Cităm cu evlavie: *Mincinoasa de Bricaire* și *Lasayges, Seducătorul* de Robert Lamoureux sau filmele *Dincolo de orice îndoială*, *Doar noi doi*. Nu mai vorbim de serialul *Moștenirea familiei Guldenburg*, care a reușit să ne mai ogoiască un pic jalea despărțirii de Isaura. Desigur, lista rămîne deschisă (nu sîntem siguri că și televizoarele).